

Briuselis, 2017 09 13
SWD(2017) 299 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

**Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su sukčiavimu
negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu, kuria pakeičiamas Tarybos
pamatinis sprendimas 2001/413/TVR**

{COM(2017) 489 final}

{SWD(2017) 298 final}

Santraukos lentelė
Direktyvos dėl kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu pasiūlymo poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?
Nustatytos trys problemos, skatinančios sukčiavimą negrynosiomis mokėjimo priemonėmis: 1. kai kurių nusikaltimų pagal dabartinę teisinę sistemą neįmanoma veiksmingai ištirti ir už juos patraukti baudžiamojon atsakomybėn; 2. kai kurių nusikaltimų neįmanoma veiksmingai ištirti ir už juos patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl praktinių kliūčių; 3. nusikaltėliai pasinaudoja spragomis sukčiavimo prevencijos priemonėse. Sukčiavimas negrynosiomis mokėjimo priemonėmis kelia grėsmę saugumui (jis yra organizuoto nusikalstamumo pajamų šaltinis, todėl sudaro sąlygas kitai nusikalstamai veiklai, kaip antai terorizmui, prekybai narkotikais ir žmonėmis). Be to, sukčiavimas negrynosiomis mokėjimo priemonėmis yra kliūtis bendrajai skaitmeninei rinkai (mažina vartotojų pasitikėjimą ir padaro tiesioginių ekonominių nuostolių).
Ką reikėtų pasiekti?
Du bendrieji tikslai: • didinti saugumą užtikrinant, kad sukčiavimas negrynosiomis mokėjimo priemonėmis kaip pajamų šaltinis organizuotoms nusikalstamoms grupėms taptų ne toks patrauklus (dėl mažesnio pelno ir didesnės rizikos); • remti bendrąją skaitmeninę rinką didinant vartotojų ir verslo pasitikėjimą mokėjimo procesais ir mažinant tiesiogiai dėl sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis patiriamus nuostolius. Trys konkretūs tikslai: • užtikrinti, kad būtų sukurta aiški, patvari ir technologijų požiūriu neutrali politika (teisinė sistema); • pašalinti praktines kliūtis, trukdančias vykdyti tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo veiksmus; • sustiprinti prevenciją.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumas)?
Sukčiavimas negrynosiomis mokėjimo priemonėmis turi labai svarbų tarppvalstybinį aspektą. Todėl valstybės narės negali veiksmingai su juo kovoti pačios vienos arba nekoordinuodamos savo veiksmų su kitomis šalimis. ES veiksmas taip pat lengvina bendradarbiavimą su ne ES šalimis, nes tarppvalstybinis sukčiavimas negrynosiomis mokėjimo priemonėmis neretai peržengia ES sienas.
B. Sprendimai
Kokiais būdais galima pasiekti tikslus? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, tai kodėl?
A galimybė: pagerinti ES teisės aktų įgyvendinimą ir skatinti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo savireguliaciją. B galimybė: sukurti naują teisės aktų sistemą ir skatinti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo savireguliaciją. C galimybė: kaip B galimybė, vietoj savireguliacijos numatant nuostatas dėl savanoriško informavimo vykdant viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą ir naujas nuostatas dėl informuotumo lygio didinimo. D galimybė: kaip C galimybė, kartu numatant papildomas nuostatas dėl jurisdikcijos, kuriomis būtų papildytos nuostatos dėl ETO ir teismo uždraudimo. C galimybė laikoma tinkamiausia ir kokybiniu požiūriu, ir sąnaudų ir naudos požiūriu.
Kokios yra įvairių suinteresuotųjų šalių nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Apskritai, suinteresuotieji subjektai išreiškė abejonių dėl dabartinės teisinės sistemos (Tarybos pamatinis sprendimas 2001/413/TVR, skirtas kovai su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu) aktualumo, veiksmingumo ir pridėtinės vertės. Konkrečiai, suinteresuotieji subjektai sutarė, kad Pamatiniame sprendime pateiktos apibrėžtys yra pasenusios (visų pirma paminėtinas teisminių institucijų ekspertų nurodytas virtualių valiutų atvejis; šią nuomonę per viešas konsultacijas plačiai palaikė pavieniai asmenys ir suinteresuotieji subjektai) ir kad reikėtų apsvarstyti naujas, į minėtą teisės aktą neįtrauktas nusikalstamas veikas (teisėsaugos ir teisminių institucijų ekspertai pirmiausia nurodė pavogtų asmens duomenų pardavimą, įsigijimą ir sąlygų jais naudotis sudarymą; šiai nuomonei taip pat plačiai pritarė atvirų viešų konsultacijų dalyviai). Suinteresuotieji subjektai nurodė, kad būtina gerinti nacionalinių institucijų tarpusavio bendradarbiavimą, taip pat nacionalinių institucijų ir privačiojo sektoriaus bendradarbiavimą. Finansų įstaigoms ir kitoms privačiosioms šalims (pvz., prekiautojams) atstovaujantys suinteresuotieji subjektai skundėsi dėl nepakankamo teisinio tikrumo negalintys dalytis informacija, o teisėsaugos institucijų ekspertai pažymėjo, kad informacijos pateikimo terminai neleidžia veiksmingai tirti nusikaltimų.
C. Tinkamiausios galimybės poveikis
Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?
Tikimasi, kad šia iniciatyva bus skatinami veiksmingesni ir efektyvesni teisėsaugos veiksmai kovojant su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis nuosekliau taikant taisykles visoje ES, geriau bendradarbiaujant tarpvalstybiniu lygmeniu ir užtikrinant geresnį viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija. Šia iniciatyva būtų taip pat paskatintas pasitikėjimas bendrąja skaitmenine rinka padidinant saugumą.
Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?
– Vertinama, kad naujos iniciatyvos parengimo ir įgyvendinimo sąnaudos valstybėse narėse sudarys maždaug 561 000 EUR (vienkartinė suma). – Nuolatinės valstybės narėms tenkančios įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo sąnaudos sudarys 2 285 140 EUR per metus (visose valstybėse narėse susidaranti suma).
Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?
Kadangi pasiūlyme nenumatyta jokių privalomų ataskaitų teikimo taisyklių, įmonėms, įskaitant MVĮ, neturėtų atsirasti jokių papildomų sąnaudų. Kitos nuostatos, kurios būtų įtrauktos į pasiūlymą, poveikio MVĮ taip pat neturi.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Apskritai tikimasi, kad suminis siūlomų priemonių poveikis administracinėms ir finansinėms išlaidoms bus didesnis, palyginti su dabartiniu lygmeniu, nes dėl tirtinų bylų skaičiaus teisėsaugos išteklių šioje srityje gali pritrūkti, todėl reikėtų juos didinti. Pagrindinės priežastys yra šios: • tikėtina, kad dėl bendresnio pobūdžio mokėjimo priemonių apibrėžties ir papildomų pažeidimų, kuriuos reikės aprėpti (parengiamųjų veiksmų) padidės bylų, su kuriomis policijai ir teisminėms institucijoms teks dirbti, skaičius; • siekiant aktyvinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą reikės papildomų išteklių; • dėl valstybių narių prievolės rinkti statistinius duomenis atsiras papildoma administracinė našta. Kita vertus, sukūrus aiškią teisinę sistemą kovai su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis dalyviais atsiras galimybė anksčiau nustatyti su sukčiavimu susijusius veiksmus, už juos patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir bausti. Be to, nors viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo skatinimas reiškia, kad reikės papildomų išteklių, didesnis teisėsaugos institucijų veiksmų veiksmingumas ir efektyvumas pasireikš nedelsiant.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Jokio reikšmingo poveikio aplinkai arba poveikio bendram užimtumui ES lygmeniu nebus. Pagerinus suderinamumą su esamomis taisyklėmis (pvz., su Mokėjimo paslaugų direktyva¹), šia iniciatyva bus užtikrinta negrynujų mokėjimo priemonių apsaugos veiksmų sąveika.
Proporcingumo principas

¹ 2015 m. lapkričio 25 d. [Direktyva 2015/2366](#) dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB.

Įgyvendinus tinkamiausią galimybę bus apibrėžtos būtiniausios bendro pobūdžio sąvokos, nustatytas minimalus didžiausių sankcijų dydis ir apibrėžtos nukentėjusiųjų teisės. Todėl nustatydamos sankcijų dydį valstybės narės išlaikys tam tikro lygio savarankiškumą. Be to, valstybėms narėms bus leidžiama sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis aukoms suteikti platesnes teises. Pagal tinkamiausią galimybę nenustatoma ataskaitų teikimo prievolė, todėl privačiajam sektoriui (įskaitant MVI) ir piliečiams neatsiras neproporcingų prievolių. Pasirinkta priemonė yra direktyva, o tai suteikia valstybėms narėms lankstumo ją įgyvendinant. Tinkamiausia galimybė neviršijama to, kas būtina pirminei problemai išspręsti ir tikslams, kurių turi būti siekiama ES veiksmams, pasiekti.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Komisija, vadovaudamasi šiame poveikio vertinime įvardytais politikos tikslais, turėtų atlikti pasiūlymo dėl sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis įgyvendinimo peržiūrą. Šis vertinimas turėtų būti atliktas praėjus 6 metams po teisės akto įgyvendinimo termino, kad būtų praėjęs pakankamai ilgas laikotarpis ir būtų galima įvertinti iniciatyvos poveikį ją visiškai įgyvendinus visose valstybėse narėse.